

СКЛАДОВІ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ В СИСТЕМІ ЗМІННО-АДАПТИВНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ

*В. С. Титикало, к. е. н., доцент, Національний медичний університет
імені О. О. Богомольця, v.tytkalo@gmail.com, orcid.org/0000-0001-9461-5521*

Методологія дослідження. Результати дослідження одержано завдяки застосуванню таких методів: дедукції – при виокремленні окремих складових економічного потенціалу; системного аналізу – при обґрунтуванні взаємозв'язків між складовими економічного потенціалу та інтересів машинобудівних підприємств; загального й особливого – при дослідженні існуючих підходів до визначення складових економічного потенціалу промислових підприємств.

Результати. Визначено, що потенціал підприємства доцільно розглядати як єдність чотирьох залежностей: рівня втілення, ступеню використання, рівня задоволення інтересів, доцільності існування невикористаного потенціалу. Певедено аналіз сучасних підходів до визначення складових економічного потенціалу підприємств, а саме: функціонального, ресурсного та змішаного. Виділено детермінанти формування складових економічного потенціалу промислових підприємств, які визначають необхідність виділення окремих елементів у межах досліджень економічного потенціалу машинобудівних підприємств. Виокремлено складові економічного потенціалу підприємств з урахуванням системи економічних інтересів в умовах становлення просторової економіки, до яких віднесено: реструктуризаційно-модернізаційну, інновінгово-інтелектуальну, компетентнісно-функціональну та ринково-відтворювальну складові. Виділення саме таких складових дозволяє визначити основні напрями управління економічним потенціалом для досягнення максимального ефекту діяльності підприємства в умовах інновінгу та становлення просторової економіки.

Новизна. У статті доведено взаємозв'язок економічних інтересів машинобудівних підприємств та потенціалу їх розвитку, а також необхідність їх врахування при визначенні складових економічного потенціалу підприємств.

Практична значущість. Виділені складові економічного потенціалу підприємств з урахуванням економічних інтересів запропоновано враховувати при здійсненні діагностики економічного потенціалу та сформувані на їх основі науково-методичний підхід до аналізу економічного потенціалу підприємств машинобудування.

Ключові слова: потенціал, розвиток, економічний потенціал, складові економічного потенціалу, підприємство, економічні інтереси, просторова економіка, інновінг, детермінанти.

Постановка проблеми. Макроекономічні передумови та внутрішньо-господарська діяльність підприємств дозволяє зробити висновок, що економічний потенціал підприємств є складним поняттям, що потребує визначання та обґрунтування його складових із узгодженням економічних інтересів підприємств. У той же час, сучасні процеси змін в економіці країни, що спонукають перебудову економічних інтересів та

потреб господарюючих суб'єктів свідчать про зміни у формуванні економічного потенціалу та його складових. Оскільки економічний потенціал підприємства є важливим напрямом його функціонування, то й виділення та обґрунтування його складових дозволить провести ґрунтовний аналіз та оцінку функціонування машинобудівних підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження розвитку економічного потенціалу підприємств досить набуло значних обертів у сучасних наукових пошуках вітчизняних та зарубіжних вчених, серед яких обґрунтування складових економічного потенціалу підприємств відображається у працях: Краснокутської Н.[1], Ареф'євої О.[2, 7], Коваль Л.[6], Лапіна Є.[3], Маслак О.[5], Вовк О.[7,11], Штангрета А.[8], Диканя В.[10], Прохорової В.[4], Чобіток В.[4], Пілецької С.[9], Квільніського А.[12]. Проте, саме питання щодо узгодженості складових економічного потенціалу машинобудівних підприємств з їх економічними інтересами в умовах становлення просторової економіки потребує досліджень та чіткого визначення.

Формулювання мети статті. Метою статті є визначення основних складових економічного потенціалу підприємств машинобудування з урахуванням їх економічних інтересів та обґрунтування їх узгодженості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Підходи щодо становлення та розвитку економічного потенціалу промислових підприємств з урахуванням його складових спираються на конкурентні можливості за наступними напрямками, а саме: дослідження конкурентних зрушень відповідно до змін ключових факторів розвитку; активізація інноваційних напрямів розвитку в основних складових економічного потенціалу та його конкурентних перевагах, які обумовлюють необхідність їх адаптації до змінних чинників; оцінювання та обґрунтування доступного ступеню невизначеності та направленість загроз чинників на фінансову стійкість підприємства як передумови переорієнтації на якісно нові види продукції.

Доцільно заважити, що у певному галузевому та регіональному середовищі складається модель взаємодії ресурсів (як основи економічного потенціалу підприємства), конкурентного середовища ринку та сучасних інновацій (у тому числі й цифрових), з умовою їх доступності, що дозволяє обрати та обґрунтувати найбільш доцільний варіант алгоритму розвитку складових економічного потенціалу підприємств машинобудування. Разом з тим, слід наголосити, що

використання інновіingu доцільно й оптимально в усіх складових економічного потенціалу за необхідністю при раціоналізації технологічних процесів, їхнього обслуговування, кадрового забезпечення, системи управління із застосуванням цифрових технологій.

Визначення імперативів розвитку економічного потенціалу підприємства та напрямів управління ним як складним економічним явищем неможливе без вивчення його внутрішньої будови. В умовах постійних змін цифровізованого суспільства, адаптацій до інноваційних процесів Індустрії 4.0. для промислових підприємств важливе значення має елементний склад його економічного потенціалу та характер зв'язків між його елементами. Для характеристики внутрішньої будови, відображення певного взаємозв'язку складових частин цілого використовується поняття структури, тому майже кожне дослідження потенціалу підприємства торкається його структуризації. При цьому необхідно зауважити, що підприємства різних масштабів та галузей діяльності мають різну структуру економічного потенціалу. Однак у науковій думці теоретично існують певна сукупність взаємопов'язаних базових елементів-складових економічного потенціалу, а відсутність будь-якого з них унеможливує діяльність підприємства як економічного суб'єкта [1], тобто сутність економічного потенціалу опирається на основу функціонування систем підприємства з однієї точки зору, відсутність яких унеможливує його розвиток з іншої. Як економічної категорії базова структура «потенціалу» для усіх суб'єктів та об'єктів економічного середовища однакова, та залежить від [2]:

- 1) рівня втілення (наявний потенціал та потенціал розвитку);
- 2) рівня використання (реалізований та нереалізований);
- 3) доцільності існування невикористовуваного потенціалу (резерв та надлишок).

Проте, постійний розвиток наукової думки, динамічність середовища існування та функціонування економічних суб'єктів (у тому числі й підприємств) зумовлює необхідність врахування при визначенні структури потенціалу цих умов, а також інтересів

суб'єктів економічних відносин. Тобто, потенціал залежить від рівня втілення, ступінь використання, доцільності існування невикористаного потенціалу та рівня задоволення інтересів (рис. 1).

Складові економічного потенціалу підприємств можуть формуватися за різними науковими підходами [1, с. 3–6], серед яких можна виділити три основні функціональний, ресурсний, та змішаний (рис. 2)

Рис. 1. Потенціал як єдність чотирьох залежностей

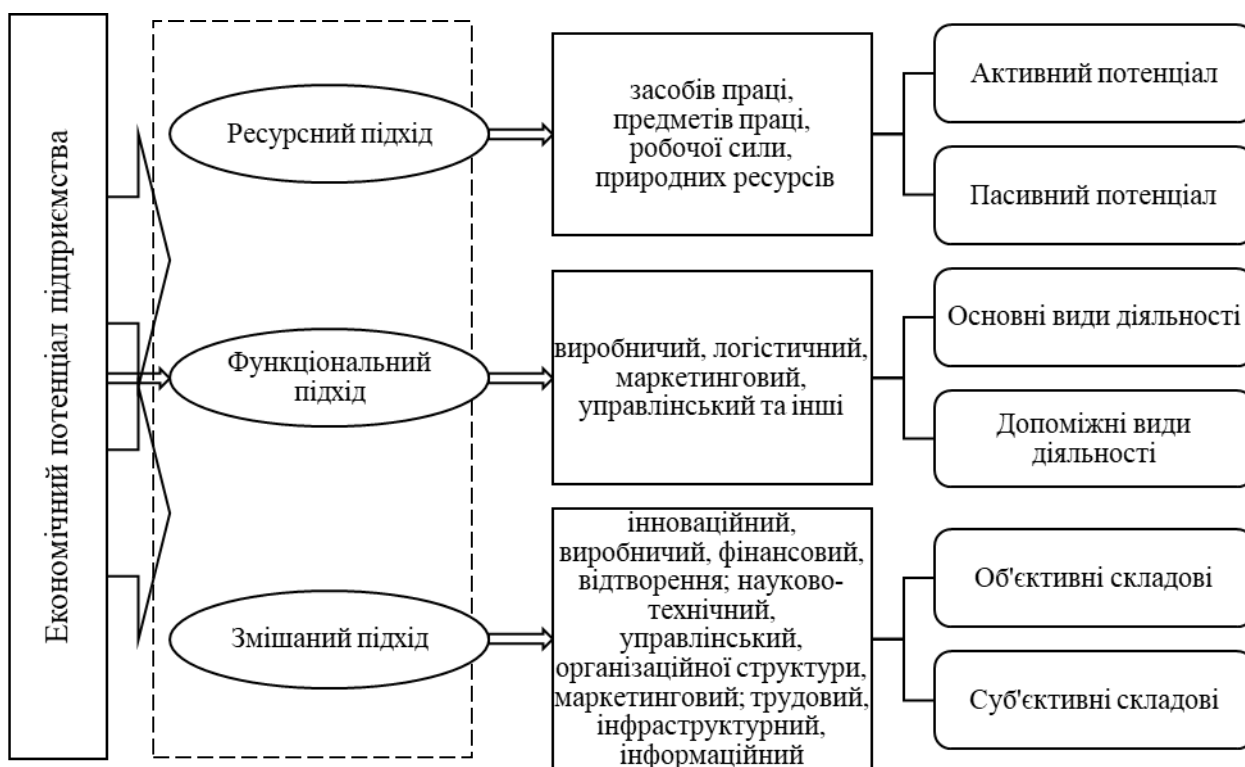

Рис. 2. Підходи до визначення складових економічного потенціалу підприємства

За функціонального підходу поділ на складові елементи потенціалу підприємства здійснюється відповідно до видів діяльності підприємства: основна (постачання, виробництво, збут) та додаткова (складання звітності, зберігання продукції, обслуговування виробничих фондів тощо). Відповідно, за

таким підходом, виділяють елементи: виробничий, логістичний, маркетинговий, управлінський та інші потенціали. Структура економічного потенціалу промислового підприємства, як правило може збігатися із організаційною структурою підприємства, а елементи економічного потенціалу в даному

випадку оцінюються за показниками, що характеризують якість, рівень виконання функції (виду діяльності), а елементи економічного потенціалу аналізують за показниками, що відображають рівень виконання певних видів діяльності (функцій): чим більший рівень виконання функцій, тим вищий економічний потенціал підприємства. Дещо інший є ресурсний підхід, який передбачає виділення структурних елементів за видами і характером ресурсів. За такого підходу в структурі може виділятися найбільша кількість складових: засоби праці, предмети праці, робоча сила та природні ресурси [3]. Різні науковці [3–7] визначають відмінну кількість складових: у одному випадку до складу економічного потенціалу рекомендується включати тільки засоби праці, в іншому – засоби праці та робочу силу, в третьому – засоби праці, робочу силу та природні ресурси, які застосовуються в процесі виробництва, в четвертому – засоби праці, робочу силу, предмети праці та цифрові дані. Складовими елементами початкового (базового) рівня є трудовий, природний, інвестиційний та інноваційний потенціали. Водночас, важливим питанням є виділення активної і пасивної частин економічного потенціалу залежно від ступеня залучення в господарську діяльність [4]. Активну частину економічного потенціалу становлять ресурси, які на момент обліку залучені в діяльності підприємства і визначають результат його використання. Пасивна частина представлена ресурсами, які є в наявності, обліковані та не задіяні в господарській діяльності. Такий поділ необхідний для оцінювання рівня залучення і використання ресурсів підприємством. Варто зазначити, що ресурси підприємства є основою формування його потенціалу. Вони мають такі складові: кадрову, фінансову, матеріальну, просторову, технологічну, інформаційну та репутаційну [1]. У сучасних реаліях ведення господарської діяльності кожна із виділених складових економічного потенціалу є одним окремим елементом його можливостей до розвитку та потребує постійного розгляду та удосконалення.

Відповідно до змішаного підходу розрізняють декілька критеріїв поділу структури економічного потенціалу на складові

елементи, а найпоширенішим є поєднання функціонального та ресурсного підходів, де у структурі потенціалу враховують ресурси підприємства та його функції. Так, до елементів потенціалу підприємства належить все, що пов'язане з функціонуванням і розвитком підприємства, тобто, виділяють об'єктні та суб'єктні складові. Об'єктними складовими є ті, що пов'язані з матеріально-речовинною та особовою формою потенціалу підприємства, вони споживаються та відтворюються в тій чи іншій формі в процесі функціонування. Відповідно до них відносять: інноваційний, виробничий, фінансовий та потенціал відтворення. Суб'єктні складові пов'язані із суспільною формою їх виявлення, тобто вони не споживаються, а є загальноекономічним, загальногосподарським факторами раціонального споживання об'єктних складових. До них відносимо: науково-технічний потенціал, управлінський потенціал, потенціал організаційної структури управління і маркетинговий потенціал. Окремо виділяють у структурі потенціалу трудовий, інфраструктурний та інформаційний потенціали, які не підпадають під зазначену класифікацію складових потенціалу підприємства і їх не можна однозначно зарахувати до суб'єктних чи до об'єктних складових [5]. У своїх дослідженнях Коваль Л. Визначає, що «формуючи загальну структуру економічного потенціалу підприємства, потрібно врахувати такі класифікаційні ознаки, як елементний склад, функціональна сфера виникнення, спектр врахованих можливостей і спрямованість діяльності підприємства, а також міра реалізації потенціалу» [6]. У той же час науковець наголошує, що приналежність підприємства до конкретної галузі впливає на формування складових економічного потенціалу на рівні окремого підприємства. Саме тому формування складових економічного потенціалу підприємств машинобудівної галузі має певні особливості та має враховувати специфіку діяльності даних підприємств, передумови розвитку галузі, макроекономічні чинники функціонування вітчизняних машинобудівних підприємств.

У сучасних реаліях ведення господарської діяльності при формуванні складових економічного потенціалу промислових під-

приємств значну роль відіграють детермінанти, що впливають на їх виділення із загального економічного потенціалу (рис 3).

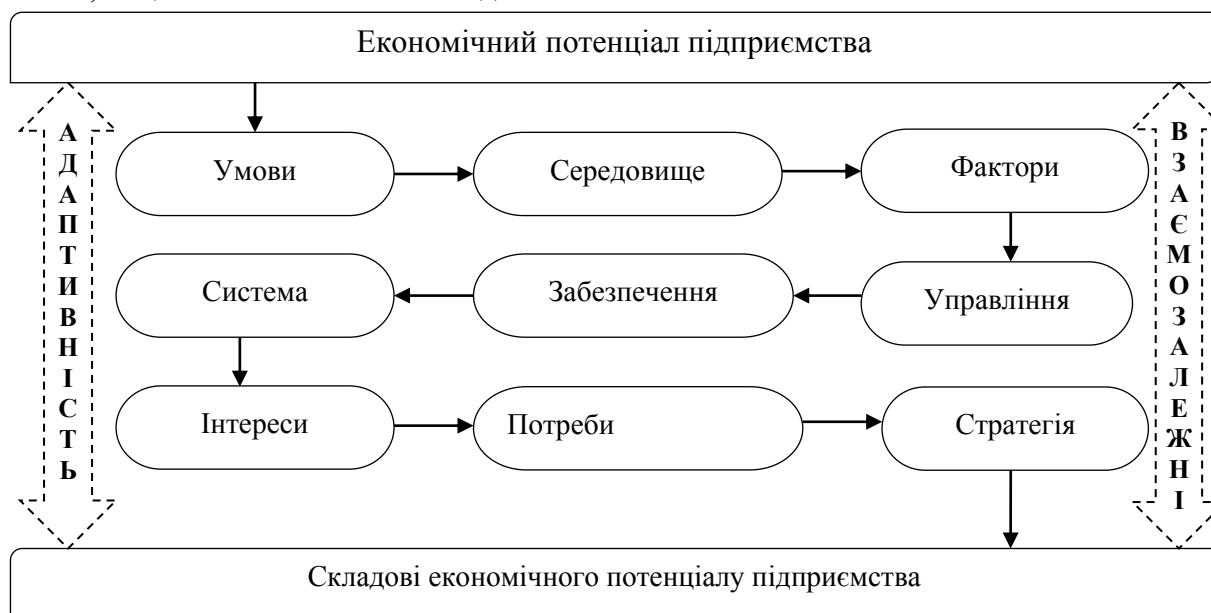

Рис. 3. Детермінанти формування складових економічного потенціалу промислових підприємств

Основними детермінантами є:

– умови, в яких здійснює свою діяльність підприємство та які необхідно врахувати при формуванні економічного потенціалу;

– середовище, яке поділяється на внутрішнє та зовнішнє та визначає просторові характеристики окремих складових економічного потенціалу;

– фактори як категорія впливу середовища та умов на складові економічного потенціалу;

– управління, як основа керування підприємством та визначення на напрямів його розвитку, у тому числі й формування економічного потенціалу;

– забезпечення умов, середовища та управління та ресурсів, які визначатимуть систему функціонування підприємства;

– система, яка діє на підприємстві, враховує попередні детермінанти та може змінюватись під їх впливом;

– інтереси, як основа діяльності будь-якого економічного суб'єкта

– потреби підприємства та споживачів, задоволення яких дозволить сформувати потенціал;

– стратегія, якою буде керуватись підприємство у найближчі часові періоди та цикли.

Важливо зауважити, що характерними ознаками формування складових економічного потенціалу підприємств машинобудування є адаптивність та взаємозалежність усіх виділених детермінант. Поєднання зазначених детермінантів дозволяють сформувати складові економічного потенціалу, що будуть відповідати вимогам сучасності та матимуть важливу характеристику – здатність швидкої адаптації до новітніх економічних процесів. Запропоновані детермінанти формування складових економічного потенціалу можуть бути розширені або поглиблені, що спонукатиме до актуалізації даного напрямку досліджень.

В сучасних динамічних умовах ведення господарської діяльності, враховуючи зміни у формуванні споживчого попиту та відповідно до нього врівноваження пропозицій виробників визначальним імперативом формування складових економічного потенціалу вважаємо економічні інтереси, оскільки процеси їх задоволення мають постійний вплив на діяльність та розвиток підприємств [7, 8]. Таким чином, пропонуємо сформувати наступні складові економічного потенціалу машинобудівних підприємств

(рис 4) як: компетентісно-функціональна; вінгово-інтелектуальна; ринково-відтворювальна; реструктуризаційно-модернізаційна; інно-

ривальна.

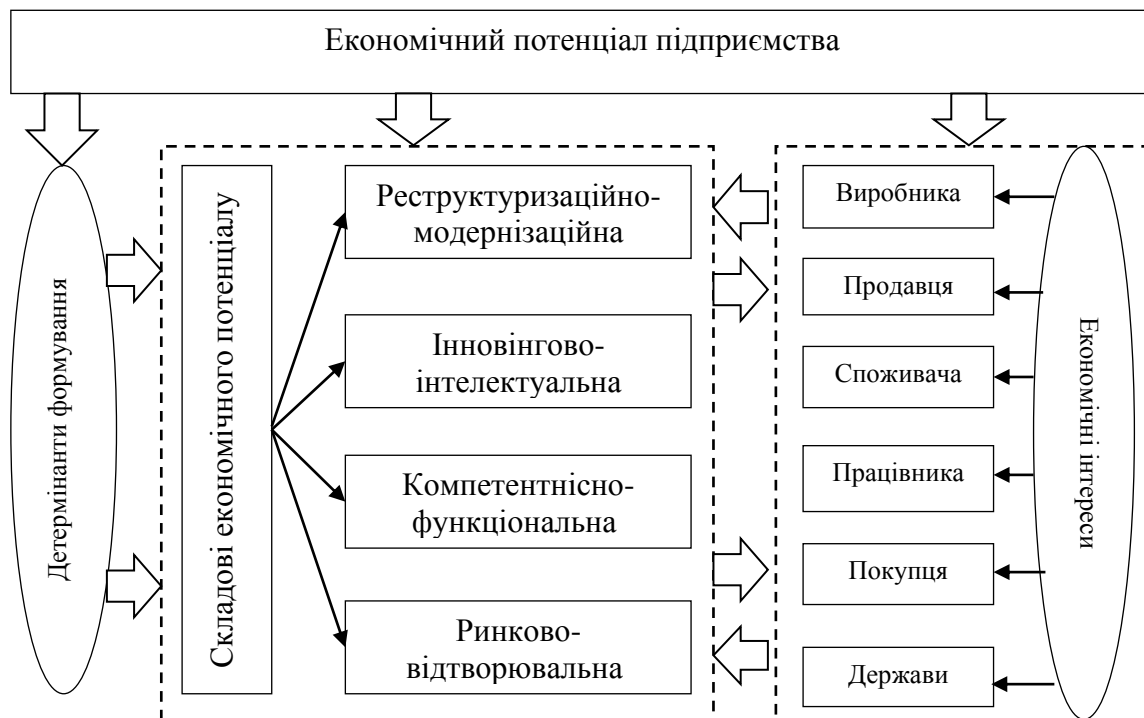

Рис. 4 Складові економічного потенціалу підприємств та їх взаємозв'язок із економічними інтересами в умовах становлення просторової економіки

Запропоновані складові економічного потенціалу машинобудівних підприємств відображають змінний та адаптивний характер економічних інтересів усіх суб'єктів. Розкриваючи особливості формування та управління кожної із запропонованих складових економічного потенціалу підприємств можна вирішити проблему створення концепції процесно-орієнтованого управління економічним потенціалом підприємства в умовах модернізаційних змін.

Реструктуризаційно-модернізаційна складова економічного потенціалу підприємства є основою потенціалу підприємства, оскільки відображає виробничі потужності, спроможність підприємства до змін у напрямі модернізації виробництва та реструктуризації організації підприємства. Основними складовими елементами реструктуризаційно-модернізаційної складової є потенціал виробничих потужностей, ресурсний потенціал, організаційний потенціал, модернізаційний потенціал, сировинний потенціал, фінансовий потенціал. Реструктуризаційно-модернізаційна складова економічного потенціалу підприємства в сучасних умовах забезпечує спроможність підприєм-

ства до формування, використання та впровадження складових елементів інших запропонованих складових економічного потенціалу (рис. 4).

Інновігово-інтелектуальна складова економічного потенціалу підприємства відображає здатність підприємства до розвитку з урахуванням інноваційних, цифрових та інформаційних трендів, які відображаються у інтелектуальній діяльності зацікавлених суб'єктів у структурі підприємства [9]. Основними умовами, що формують інновігово-інтелектуальну складову економічного потенціалу підприємства є інноваційний розвиток, ризиковість та адаптивність, що визначають інноваційність внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства. При цьому основними носіями економічних інтересів є власники, які зацікавлені у розвитку підприємства, споживачі та саме підприємство.

Компетентісно-функціональна складова економічного потенціалу підприємства відображає економічні інтереси працівників, управлінців та покупців в умовах функціональності, розвитку та стійкості підприємства у внутрішньому та зовнішньому сере-

довищі [10, 11] щодо забезпечення його функціонального призначення та стратегічних цілей розвитку через відображення у компетенціях працівників усіх рівнів підприємства. Відповідно охоплення даної складової дозволяє виділити наступні елементи: індивідуальний потенціал працівника, управлінський потенціал, HR-потенціал, мотиваційний потенціал.

Ринково-відтворювальна складова економічного потенціалу підприємства базується на економічних інтересах споживачів [12], які зацікавлені у якості та доступності продукції, стейкхолдерів, які зацікавлені у ефективному функціонуванні підприємства та керівників, які прагнуть до зростання прибутків в умовах ризиковості, розвитку та конкуренції. До складових елементів ринково-відтворювального потенціалу відносимо: маркетинговий потенціал, логістичний потенціал, інвестиційний потенціал, технологічний потенціал, потенціал конкурентного середовища. Основною метою використання ринково-відтворювальної складової економічного потенціалу підприємства є розвиток конкурентоздатності підприємства.

Висновки. Таким чином, важливими умовами формування окремих складових економічного потенціалу є врахування економічних інтересів промислового підприємства, яке дозволяє визначити основні напрями управління економічним потенціалом для досягнення максимального ефекту діяльності підприємства у сучасному суспільстві. Запропонувавши сформувати чотири основні складові елементи економічного потенціалу підприємства (реструктуризаційно-модернізаційна, інновітивно-інтелектуальна, компетентісно-функціональна, ринково-відтворювальна) необхідно провести їх дослідження та діагностику, яка дозволить виявити проблемні позиції серед промислових підприємств, або галузь яка потребує розвитку економічного потенціалу. Виділення саме визначених окремих складових економічного потенціалу підприємства дає можливість до об'єктивного аналізу окремих складових та інтегрування їх показників у майбутньому. Виділені складові економічного потенціалу підприємств з урахуванням економічних інтересів запропоно-

вано враховувати при здійсненні діагностики економічного потенціалу та сформувати на їх основі науково-методичний підхід до аналізу економічного потенціалу підприємств машинобудування. Сучасні тенденції наукових пошуків дозволять виявити «слабкі місця» загального економічного потенціалу та згрупувати окремі індивідуальні показники різних елементів складових економічного потенціалу для досягнення конкурентних переваг на ринках.

Література

1. Краснокутська Н. С. Потенціал торговельного підприємства: теорія та методологія дослідження: монографія / Н. С. Краснокутська. – Харків: Харк. держ. ун-т харчування та торгівлі, 2010. – 247 с.
2. Ареф'єва О. В. Використання комплексного підходу в системі визначення складових підприємницького потенціалу / О. В. Ареф'єва, А. П. Миргородська // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2011. – №36. – С. 113–118.
3. Лапін Є.В. Економічний потенціал підприємств промисловості: формування, оцінка, управління: дис. д-ра екон. наук : 08.07.01 – Суми, 2006. – 432 с.
4. Прохорова В. В. Управління потенціалом конкурентоспроможності підприємств на засадах контролінгу: монографія / В. В. Прохорова, В. І. Чобіток. – Харків : НТМТ, 2012. – 247 с.
5. Маслак, О. І. Управління економічним потенціалом підприємства на різних стадіях його життєвого циклу / О. І. Маслак, О. Безручко // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2014. – № 1. – С. 201–212.
6. Коваль Л. В. Економічний потенціал підприємства: сутність та структура / Л. В. Коваль // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2010. – № 690. – С. 59–65.
7. Ареф'єва О. В. Формування механізму нарошування ефективності використання резервів розвитку потенціалу підприємства / О. В. Ареф'єва, О. М. Вовк, А. І. Кириченко // Інфраструктура ринку. – 2018. – №25. – С. 310–317.
8. Штангрет А. М. Безпекі аспекти в управлінні підприємствами високотехнологічного сектору економіки в умовах неоіндустріальної модернізації / А. М. Штангрет, І. Р. Безпелко // Агросвіт. – 2020. – №10. – С. 11–15.
9. Пілецька С. Т. Інноваційний потенціал підприємства в системі антикризового управління / С. Т. Пілецька, Є. В. Ткаченко // Облік і фінанси. – 2020. – №1 (87). – С. 178–184.
10. Дикань В. Л. Організаційно-економічне забезпечення ефективної діяльності підприємств: логістичний підхід / В. Л. Дикань, Г. П. Заєць // – Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2019. – №65. – С. 9–18.
11. Вовк О. М. Стратегічне управління розвитком підприємств в умовах конкурентної економіки / О. М. Вовк, А. М. Ковальчук // Збірник наукових

праць Університету державної фіскальної служби України. – 2019. – №1. – С. 20–32.

12. Kwilinski, A. Mechanism of modernization of industrial sphere of industrial enterprise in accordance with requirements of the information economy. *Marketing and Management of Innovations*. – 2018. – №4. – С. 116–128. <http://doi.org/10.21272/mmi.2018.4-11>

References

1. Krasnokutska, N.S. (2010). Potensial torhovelnoho pidpryyemstva: teoriya ta metodolohiya doslidzhennya. Kharkiv: Kharkivskyy derzhavnyy universytet kharchuvannya ta torhivli.

2. Arefyeva, O.V., & Myrhorodska, A.P. (2011). Vykorystannya kompleksnoho pidkhotu v systemi vyznachennia skladovykh pidpryyemnytskoho potentsialu. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, (36), 113-118.

3. Lapin, Ye.V. (2006). Ekonomichnyy potensial pidpryyemstv promyslovosti: formuvannia, otsinka, upravlinnia. Doctor's thesis. Sumy.

4. Prokhorova, V.V., & Chobitok, V.I. (2012). Upravlinnia potentialom konkurentospromozhnosti pidpryyemstv na zasadakh kontrolinhu. Kharkiv: NTMT, 247 p.

5. Maslak, O.I., & Bezruchko, O. (2014). Upravlinnya ekonomichnym potentsialom pidpryyemstva na riznykh stadiyakh yoho zhyttievoho tsyklu. *Marketynh i menedzhment innovatsiy*, (1), 201-212.

6. Koval, L.V. (2010). Ekonomichnyy potensial pidpryyemstva: sutnist ta struktura. *Visnyk Nationalnoho universytetu «Lvivska Politekhnikha»*. (690). 59-65.

7. Arefyeva, O.V., Vovk, O.M., & Kyrychenko, A.I. (2018). Formuvannya mekhanizmu naroshchuvannya efektyvnosti vykorystannya rezerviv rozvytku potentsialu pidpryyemstva. *Infrastruktura rynku*, (25), 310-317.

8. Shtanhret, A.M., & Bezpelko, I.R. (2020). Bezpekovi aspekty v upravlinni pidpryyemstvamy vysokotekhnolohichnoho sektoru ekonomiky v umovakh neoindustrial'noyi modernizatsiyi. *Ahrosvit*, (10), 11-15. <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2020.10.11>

9. Piletska, S.T., Tkachenko, Ye.V. (2020). Innovatsiynyy potensial pidpryyemstva v systemi antykrizovoho upravlinnya. *Oblik i finansy*, 1(87). 178-184.

10. Dykan, V.L., & Zayets, H.P. (2019). Orhanizatsiyno-ekonomichne zabezpechennya efektyvnoyi diyalnosti pidpryyemstv: lohystychnyy pidkhid. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, (65), 9-18.

DOI 10.18664/338.47:338.45.v0vi65i.159738

11. Vovk, O.M., & Kovalchuk, A.M. (2019). Stratehichne upravlinnya rozvytkom pidpryyemstv v umovakh konkurentnoyi ekonomiky. *Zbirnyk naukovykh prats Universytetu derzhavnoi fiskalnoi sluzhby Ukrainy*, (1), 20-32.

DOI 10.33244/2617-5940.1.2019.20-32

12. Kwilinski, A. (2018). Mechanism of modernization of industrial sphere of industrial enterprise in accordance with requirements of the information economy. *Marketynh i menedzhment innovatsiy*, 4, 116-128. <http://doi.org/10.21272/mmi.2018.4-11>

СОСТАВЛЯЮЩИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА ПРЕДПРИЯТИЙ МАШИНОСТРОЕНИЯ АДАПТИВНО-ИЗМЕНЯЮЩИХСЯ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ИНТЕРЕСОВ

*В. С. Тытыкало, к. э. н., доцент, Национальный медицинский университет
имени А. А. Богомольца*

Методология исследования. Результаты исследования получены благодаря применению таких методов: дедукции – при выделении отдельных составляющих экономического потенциала; системного анализа – при обосновании взаимосвязей между составляющими экономического потенциала и интересов машиностроительных предприятий; общего и особенного – при исследовании существующих подходов к определению составляющих экономического потенциала промышленных предприятий.

Результаты. Определено, что потенциал предприятия целесообразно рассматривать как единство четырех зависимостей: уровня воплощения, степени использования, уровня удовлетворения интересов, целесообразности существования неиспользованного потенциала. Поведен анализ современных подходов к определению составляющих экономического потенциала предприятий, а именно: функционального, ресурсного и смешанного. Выделены детерминанты формирования составляющих экономического потенциала промышленных предприятий, которые определяют необходимость выделения отдельных элементов в рамках исследований экономического потенциала машиностроительных предприятий. Выделены составляющие экономического потенциала предприятий с учетом экономических интересов в условиях становления пространственной экономики, к которым отнесены: реструктуризационно-модернизационная, инновингово-интеллектуальная, компетентно-функциональная и рыночно-воспроизводственная составляющая. Выделение именно таких составляющих

позволяет определить основные направления управления экономическим потенциалом для достижения максимального эффекта деятельности предприятия в условиях инновинга и становления пространственной экономики.

Новизна. В статье доказана взаимосвязь экономических интересов машиностроительных предприятий и потенциала их развития, а также доказана необходимость их учета при определении составляющих экономического потенциала предприятий.

Практическая значимость. Выделенные составляющие экономического потенциала предприятий с учетом экономических интересов предложено учитывать при осуществлении диагностики экономического потенциала и сформировать на их основе научно-методический подход к анализу экономического потенциала предприятий машиностроения.

Ключевые слова: потенциал, развитие, экономический потенциал, составляющие экономического потенциала, предприятие, экономические интересы, пространственная экономика, инновинг, детерминанты.

COMPONENTS OF THE ECONOMIC POTENTIAL OF MACHINE BUILDING ENTERPRISES OF VARIABLE AND ADAPTIVE ECONOMIC INTERESTS

V. S. Tytykalo, Ph. D (Econ.), Associate Professor, Bogomolets National Medical University

Methods. The results of the research are obtained by applying such methods as: deduction – in singling out individual components of economic potential; systems analysis – in substantiating the relationships between the components of economic potential and the interests of machine building enterprises; general and specific – in studying the existing approaches to defining the components of economic potential of industrial enterprises.

Results. It is determined that the potential of the enterprise is appropriate to consider as a unity of four dependencies: the level of implementation, the degree of use, the level of satisfaction of interests, the expediency of the existence of the unused potential. The analysis of modern approaches to the definition of the components of the economic potential of enterprises, namely, functional, resource and mixed, was carried out. The determinants of formation of the components of the economic potential of industrial enterprises are identified, and they determine the necessity of singling out separate components within the framework of research of economic potential of machine-building enterprises. The components of enterprises economic potential taking into account economic interests in conditions of formation of spatial economy are singled out: restructuring-modernization, innovation-intellectual, competent-functional, market-reproduction. The identification of these components allows us to determine the main directions of economic potential management in order to maximize the effect of enterprise's activities in the conditions of innovation and formation of spatial economy.

Novelty. The article proves the interrelation of economic interests of machine-building enterprises and their development potential, and proves the necessity of taking them into account when determining the components of the economic potential of enterprises.

Practical value. The selected components of the economic potential of enterprises with the account of economic interests are offered to take into account in the diagnosis of economic potential and on their basis to form a scientific-methodical approach to the analysis of the economic potential of machine-building enterprises.

Keywords: potential, development, economic potential, components of economic potential, enterprise, economic interests, spatial economy, innovation, determinants.

Надійшла до редакції 24.03.21 р.